

Badanie dotyczy wielolokalności mieszkaniowej (inaczej wielolokalnego zamieszkiwania) w Polsce i jej wpływu na zrównoważoną gospodarkę przestrzenną. Podjęta tematyka wynika z obserwacji zmian jakie zachodzą w zachowaniach przestrzennych ludności i sposobach zamieszkiwania. Mają one źródło w zmieniającym się stylu życia i stylu pracy, któremu towarzyszy rozwój technologii telekomunikacyjnych i szybszych środków transportu, ale są ściśle związane także z ograniczeniem liczebności dostępnych cenowo mieszkań, rosnącymi kosztami życia w miastach czy skoncentrowanym przestrzennie rynkiem pracy. Współcześnie nasze zachowania przestrzenne modyfikuje dodatkowo pandemia Covid-19.

Wielolokalność mieszkaniowa rozumiana jest jako naprzemienna lub równoczesna realizacja intencji w dwóch lub większej liczbie miejsc zamieszkania. Stanowi ona specyficzną organizację przestrzenno-czasową, która pośredniczy między potrzebami różnych sfer życia (zazwyczaj pracy i wypoczynku) i potrzebami wynikającymi z relacji z innymi osobami (zazwyczaj rodziną), których nie można w sposób zadowalający zaspokoić w jednym miejscu. Czym różni się perspektywa wielolokalnego zamieszkiwania od dotychczasowych studiów mieszkaniowych? Takie podejście może pomóc uniknąć idei statycznej i zamkniętej sieci powiązań przestrzennych, a zamiast tego podkreślić ruch, przepływ i nowe współzależności między przestrzeniami.

Z perspektywy studiów geograficznych koncepcja wielolokalnego zamieszkiwania stanowi ważne i uzupełniające podejście badawcze. Współczesne badania oparte na statystykach dotyczących stałego pobytu nie dają pełnego obrazu funkcjonowania mieszkańców w przestrzeni. Włączenie w badania koncepcji wielolokalnego zamieszkiwania stwarza szansę zrozumienia, gdzie ludzie tymczasowo mieszkają w ciągu roku, ich rytmu i czasu przebywania, ich relacji ze środowiskiem i społecznością, czy też ich wpływ na usługi zarówno podczas obecności, jak i nieobecności. Wiedza ta wydaje się mieć duże znaczenie dla władz lokalnych, aby mogły one w sposób właściwy odpowiadać na zmieniający się w czasie popyt, na przykład na usługi społeczne i zdrowotne, produkcję energii, odpady czy transport, oraz aby poszukiwać innowacyjnych sposobów zrównoważonego gospodarowania przestrzenią. Co więcej, wielolokalność zamieszkania może pomóc w zrozumieniu nierówności przestrzennych w dostępie do towarów i usług (np. wykluczenia transportowego czy cyfrowego) oraz czynników społecznych wykluczenia (np. ze względu na płeć). Ponadto oferuje alternatywną perspektywę badań nad urbanizacją i wyludnianiem się obszarów wiejskich. Zakłada, że nie istnieją proste relacje wieś - miasto, ale zróżnicowana sieć powiązań integrujących mieszkańców obu przestrzeni. Badania, które koncentrują się na wielolokalności, są prowadzone w krajach europejskich, ale nie były podejmowane szerzej w Polsce. Projekt ten stara się wypełnić tę lukę.

Pierwszym celem projektu jest ocena zaawansowania zjawiska wielolokalnego zamieszkiwania oraz skutków społeczno-przestrzennych związanych z wielolokalnymi praktykami życiowymi. Drugim celem jest identyfikacja w jakiś sposób problematyka wielolokalnego zamieszkiwania jest postrzegana przez przedstawicieli władz lokalnych. Celem jest również ocena empirycznych metod badawczych i zaproponowanie podejścia najbardziej odpowiedniego dla polskich badań. Praktycznym celem jest określenie, jakie narzędzia są dostępne dla gmin, aby odpowiedzieć na zjawisko wielolokalności.

Proponowany projekt zakłada podejście eksploracyjne i otwartość na pozyskiwane sukcesywnie dane. W celu realizacji postawionych celów będą analizowała zdobywane dwutorowo informacje 1. od wielolokalnych mieszkańców (na bazie badań ankietowych i wywiadów geobiograficznych); 2. z gmin, które zostaną wytypowane do badania (bazując na danych statystycznych, przestrzennych, geolokalizacyjnych czy z platform wymiany informacji oraz wywiadach eksperckich i własnych badaniach terenowych). Zaproponowane badania zakładają wykorzystanie zarówno ilościowych, jak i jakościowych metod.

Projekt w pierwszej kolejności przyniesie efekty w wymiarze poznawczym. Pozwoli na 1. pogłębienie wiedzy o typach i przestrzennych wzorcach zachowań wielolokalnych rezydentów, które uwzględniają zmiany w czasie i wzajemne relacje między miejscami zamieszkania; 2. zrozumienie społeczno-przestrzennych skutków wielolokalności oraz czynników przyczyniających się rozwojowi lub ograniczających wielolokalności. Dodatkowo uzyskamy wiedzę, jak władze lokalne reagują na to zjawisko oraz czy istnieją narzędzia, które pozwalają gminom odpowiadać na wyzwanie związane z czasowym zamieszkiwaniem mieszkańców. Projekt ma doprowadzić to do zaproponowania wstępnych rozwiązań, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju, dynamicznie dostosowujących się do zmieniającego się w czasie zapotrzebowania na usługi.

Wyniki zostaną opracowane i udostępnione w postaci dwóch artykułów i jednego rozdziału w książce oraz w czasie konferencji zarówno naukowych, jak i organizowanych dla przedstawicieli władz lokalnych.